

Olen asunut ja elänyt Kivistössä kolmella eri aikakaudella. Tässä muutamia muistoja siitä ensimmäisestä aikakaudesta, jota kutsutaan lapsuudeksi ja nuoruudeksi.

Muutin Kivistöön vuoden vanhana kesällä 1953. Ensimmäiset muistoni ovat muutamaa vuotta myöhemmin, kun vuoden 1956 suuralakon aikana naapuruston miehet olivat kokoontuneet kotiimme aikaa tappamaan ja korttia pelaamaan. Radion uutisia kuunneltiin herkeämättä ja ilmassa oli odotuksen ja jännityksen tuntua. Lakko jatkui pitkään ja rahat olivat kaikilla tiukalla.

Kivistön seutu tunnettiin entisaikoina Keimolan korven nimellä. Joku grynderi oli myynyt 20 km päästä Helsingin metropolista neljänneshehtaarin kokoisia omakotitontteja ilmeisen edullisesti. Silloin elettiin vielä sodanjälkeisiä niukkuuden aikoja, joten tontit kävivät hyvin kaupaksi.

Kylän halki kulki Vanha Nurmijärventie (nykyisin Keimolantie). Muut tiet ovat aluksi vain hakkuuaukeita polkuineen. Meidänkin mökkimme (1h+k) rakennustarpeet oli tuotu lihasvoimin 200 m päästä päätieltä. Rakennustyö oli hidasta ja raskasta, kun käytössä ei ollut nykyaikaisia apuvälineitä. Suuri ja osin unhoon jäänyt voimavara oli talkoot, joissa ystävät ja naapurit auttoivat toisiaan vuoron perään työläimmissä rakennustyövaiheissa kuten perustus- ja valutöissä. Näin kylään nousi savu kerrallaan.

Aluksi kylä oli sähkötön, kun läheinen radioasema olisi kuulemma häiriintynyt sähkölinjasta. Kivistöä kutsuttiin öljylamppukyläksi, sillä kodit valaistiin öljylampuilla, kunnes ensimmäiset sähkölinjat vedettiin kyläläisten omin voimin.

Useissa perheissä työnjako oli siihen aikaan selkeä. Miehet kävivät töissä kodin ulkopuolella ja naiset hoitivat kotityöt kuten polttopuiden tekemisen, kodin lämmittämisen, puutarhan ylläpidon ja sen antien säilömisen talvea varten lastenhoidon ja muiden kotitöiden ohella. Aluksi jääkaapin virkaa hoiti kellari. Kun lapset kasvoivat, alkoivat myös äidit käydä enenemässä määrin ansiotyössä.

Ensimmäiset leluni olivat kotona puusta tehtyjä. Ne kelpasivat hyvin, kun paremmasta ei ollut tietoa. Olin 5-vuotias, kun sain naapuriin ensimmäisen ikäiseni kaverin. Sitä ennen oli pitänyt keksiä leikit ja tekemiset yksin. Samoihin aikoihin sain pikkusiskon, josta ei ikäeron vuoksi ollut vielä leikkikaveriksi.

Kivistössä eli aikoinaan hyvässä yhteisössä ja keskinäisessä kunnioituksessa kaksi erilaista aatemaailmaa. Monet ensimmäisistä asukkaista olivat rakennustyöläisiä, jotka olivat myös poliittisesti järjestäytyneitä ja aktiivisia. Kylällä ja piholla on vietetty vappujuhlia punaliput liehuen ja kylän urheiluseura Keimolan Kaiku perustettiin Työväen Urheiluliiton alaisuuteen.

Toinen maailma olivat uskovaiset ja seurakuntaväki, jotka järjestivät jo ennen Kivistön kirkon rakentamista kerho- ja pyhäkoulutoimintaa. Koska lapsille oli vähän valmiiksi organisoituja harrastuksia ja tapahtumia, otimme ilon irti molempien aatemaailmojen tarjonnasta.

Kylä kasvoi ja kavereita alkoi olla enemmän ja enemmän. Suurin rangaistus oli, jos ei päässyt ulos, sillä siellä oli elämä: rofet ja pollarit, inkkarit ja skouparit sekä muut aikansa porukkaleikit. Yhteistä kaikelle tekemiselle oli porukkahenki ja jatkuva liike. Vielä 1960-luvulla autoliikennettä oli vähän ja tiet olivat hiekkapäälysteisiä, joten pystyimme palloilemaan teillä turvallisesti ja talvisin toisinaan jopa luistelemaan. Kaveriporukassa oli edustettuna kaikki Suomen heimot sekä vähemmistönä ruotsin- ja venäjänkieliset. En tiedä menivätkö jonkun tulitikkuleikit eräänä kesänä liian pitkälle, kun nykyisen koirapuiston takana paloi lähes hehtaarin verran metsää. Voihan syynä voinut toki olla salamaniskukin.

Pari ensimmäistä vuotta kävin koulua Vantaankoskella. Koulussa oli ulkovessat pihan perällä. En muista saaneeni koulussa ruokaa kuin harvoin ja sekin taisi aina olla puuroa. Maitoa saimme pienissä lasipulloissa, jotka saattoivat olla talvella umpijäissä. Syksyisin keräsimme omalla ajalla koululle pari litraa puolukoita. Koulumatkat kuljimme pitkänokkabussilla, jonka etuoven kuljettaja avasi ja sulki käsin, kun automatiikka teki vasta tuloaan. Koulun ikkunasta näkyi nykyisen moottoritien edeltäjän Hämeenlinnan tien rakentaminen. Koneita ei juuri näkynyt, silti tienteko edistyi pelkin miesvoimin ja hevoskärryillä. Kerran läheiselle suuremmalle koululle oli tuotu elefantti näyttille. Pientä rahallista korvausta vastaan saimme nähdä tämän näillä nurkilla tuiki epätavallisen eläimen tepastelevan koulun pihalla.

Kivistöön tuli oma koulu 1961. Muutos entiseen idylliseen kouluun oli melkoinen, kun oppilaita tuotiin bussilasteittain Keimolan ja Seutulan suunnalta. Koulu oli hieno, kun siellä oli keittiö ja ruokala, voimistelusalja ja vesivessat (toki nekin ulkona pihan perällä). Talvisin koulun urheilukentälle jäädytetty luistelurata kokosi kylän lapset yhteen aina siihen asti, kunnes kentän valot sammutettiin. Jos pelin tuoksinassa tuli lausuttua ruma sana, saattoi koulun johtajaopettaja ajaa syyllisen kotiin välittömästi.

Kivistössä on parhaimmillaan ollut kolme ruokakauppaa, sähköliike, LVI-liike, posti, pankki, lyhyttavaraliike, pieni rautakauppa, baari, parturi, aseliike ja kioski. Ennen kuin kylälle tuli Naskalin kauppa, piti ruokatarvikkeet hakea joko Keimolasta tai Vantaanmäestä. Muistan vieläkin ne äänet ja sen tuoksun, kun kaupan myyjä jauhoi kahvimyllyssä kahvipavut ja lopuksi puukalikalla naputtaen varmisti, että kaikki kahvinporot saadaan talteen. Myös ensimmäisen

kokemukseni Coca cola-nimisestä juomasta sain tässä kaupassa. Tosin puolet tämän ihmejuoman sisällöstä lennätin kokemattomuuttani kaupan kattoon.

Nykyisen Balkan-Grillin tienoilla on ollut erilaisia kioskeja useassa vaiheessa. Kylän lapsilla oli tapana etenkin viikonloppuisin norkoilla kioskin tienoilla odottaen, että jotain tapahtuisi. Erään kerran kioskille saapui nykyisen Alepan suunnasta villi seurue: ensin tuli sika, sitten tuli sen omistaja todella kovassa laitamyötäisessä ja viimeisenä kahta edellistä holhoten saksanpaimenkoira (joka oli muuten tunnettu älykkyydestään).

Kivistön baarin kukoistusaika oli 1970-luvun alussa taitteessa. Se sijaitsi samassa kiinteistössä, jossa nyt toimii Lazigana-Pub. Baari oli aikansa normien mukaan karusti kalustettu ja sisällä velloi paksu tupakansavu. Sitä piti pari topakkaa ladya, eikä siellä tarvittu järjestysmiehiä. Kuri oli kova ja pahin rangaistus oli määrääaikainen porttikielto. Baarilla oli epävirallinen kilpailija Morris-baari, joka toimi metsikössä nykyisen Attendon palvelukodin tienoilla. Baari sai nimensä saman merkkisestä autonromusta, jonka ympärille kokoontui porukkaa kuluttamaa aikaa ja särpimään viinaksia omat-eväät-mukaan-periaatteella. Pitkäripaiseen oli pitkä matka, joten joissain autotalleissa porisi sahti- tai kiljupannu. Kylän omaa pontikkaakin oli toisinaan saatavilla.

Kavereita saatettiin käydä hakemassa kävellen tai pyöräillen usean kilometrin päästä.

Keimolan moottorirata toi kylälle säpinää ja meteliä lähes päivittäin. Radan meluvallit olivat pelkkiä lauta-aitoja, jotka eivät paljon ääntä eristäneet. Siihen aikaan rata-autojen halvin virityskeino oli poistaa pakoputkistosta kaikki ääntä eristävät osat. Ei siis ollut ihme, että kyläläiset alkoivat hankkia vapaa-ajan asuntoja, että pääsivät pois metelistä. Poikaporukalla käytiin katsomassa useimmat kilpailut pääsymaksua maksamatta, sillä radan aidan yli aita oli helppo kiivetä. Keimolan moottoriradalla kilpailivat aikansa kotimaiset ja kansainväliset huippukuljettajat, joita menimme kisojen jälkeen varikolle katsomaan. Samaisen varikon katolla pääsyliputtomat katsojat saattoivat seurata elokuvia Suomen ensimmäisessä autokinossa. Rata-alueella olleessa kuplahallissa toimi diskoteekki muutamana kesänä ja alueella järjestettiin myös parit ikimuistoiset rock-festivaalit 1972-1973. Tähtivierailijoiden huippua oli The Beach Boysin esiintyminen 1969.

Kivistö on kantanut enemmän kuin oman osansa maailman meluhaitoista, sillä moottoriradan lisäksi melua kylään tuli yli lentäneistä lentokoneista. Tilanne helpottui jonkin verran, kun koneiden nousu- ja laskureittejä muutettiin ja lentokentälle tuli uusia kiitoratoja. Järkyttävintä oli venäläisen Tupolev-koneen

nousut. Jos pihamaalla yritti käydä keskustelua, oli pidettävä pieni tauko, sillä toisen puhetta ei kuullut parin metrin päästäkään.

Kivistö on ollut persoonallinen paikka kasvaa lapsuus ja nuoruus. Toinen Kivistö-jaksoni osui kylän uuteen kasvuvaiheeseen 1990-luvulla, jolloin kylä keskiluokkaistui. Kylän koulua oli uhannut lakkauttaminen, mutta tilanne muuttui uusien lapsiperheiden ansiosta. Tällä vuosituhanella yritin kivistöläistyä vielä kolmannen kerran vanhaa kotitaloani korjaten ja kivitalojen rakentamista seuraten.

Tämä teksti on Jukka Rapon (s. 1952) kirjoittama alkuvuodesta 2021.